

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Tjaša BOŽOVIČ

**PREDSTAVITEV PASEM STAFORDŠIRSKI
BULTERIER IN AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI
TERIER**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Tjaša BOŽOVIČ

**PREDSTAVITEV PASEM STAFORDŠIRSKI BULTERIER IN
AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**PRESENTATION OF STAFFORDSHIRE BULL TERRIER AND
AMERICAN STAFFORDSHIRE TERRIER DOG BREEDS**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2010

Z diplomskim delom končujem Visokošolski strokovni študij kmetijstva - zootehniko. Opravljeno je bilo na Katedri za govedorejo, konjerejo, rejo drobnice, perutninarstvo, akvakulturo, etologijo in sonaravno kmetijstvo Oddelka za zootehniko, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Komisija za dodiplomski študij Oddelka za zootehniko je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Ivana Štuheca.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: doc. dr. Silvester ŽGUR
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: prof. dr. Ivan ŠTUHEC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: prof. dr. Simon HORVAT
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje diplomske naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, popolnoma enaka tiskani verziji.

Tjaša Božovič

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	UDK 636.045(043.2)=163.6
KG	hišne živali/psi/pasme/stafordširski bulterier/ameriški stafordširski terier/ankete/Slovenija
KK	AGRIS /
AV	BOŽOVIČ, Tjaša
SA	ŠTUHEC, Ivan (mentor)
KZ	SI-1230 Domžale, Groblje 3
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko
LI	2010
IN	PREDSTAVITEV PASEM STAFORDŠIRSKI BULTERIER IN AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER
VS	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	IX, 32. str., 1 pregl., 27 sl., 1 pril., 11 vir.
IJ	sl
JJ	sl/en
AI	V diplomski nalogi sta predstavljeni pasmi stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier. Ti dve pasmi veljata v javnosti za nevarni, predvsem pri ljudeh, ki ju ne poznajo dovolj dobro. Večina ljudi, tudi lastniki ameriških stafordširskih terierjev, ne vedo, da obstaja pasma stafordširski bulterier. Anketiranih je bilo 31 lastnikov obeh pasem, da bi ugotovili, kako se ti psi obnesejo na sprehodih, kot družinski psi, koliko od anketiranih ima rodovniške pse in kateri je glavni razlog za nakup psov teh dveh pasem. Iz raziskave je razvidno, da so predstavniki obeh pasem ob pravilni socializaciji neagresivni do svoje družine in okolice v kateri živijo in so združljivi z ostalimi živalmi. Glavni razlog pri anketiranih za nakup psov zgoraj omenjenih pasem, so karakterne značilnosti posamezne pasme. Večina anketiranih lastnikov ima rodovniške pse. Obisk pasje šole lastnikov stafordširskih bulterierjev in ameriških stafordširskih terierjev s svojimi psi je zelo priporočljiv. Pasma stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier sta robustnega in mišičastega izgleda, zaradi katerega se jih večina ljudi boji, vendar se za tem izgledom skriva prijazen, vedno ustrežljiv, igriv karakter teh prečudovitih psov.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Vs
DC UDC 636.045(043.2)=163.6
CX pets/dogs/breeds/staffordshire bull terrier/american staffordshire terrier/questionnaires/Slovenia
CC AGRIS /
AU BOŽOVIČ, Tjaša
AA ŠTUHEC, Ivan (supervisor)
PP SI-1230 Domžale, Groblje 3
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Animal Science
PY 2010
TI PRESENTATION OF STAFFORDSHIRE BULL TERRIER AND AMERICAN STAFFORDSHIRE TERRIER DOG BREEDS
DT Graduation Thesis (Higher professional studies)
NO IX, 32 p., 1 tab., 27 fig., 1 ann., 11 ref.
LA sl
AL sl/en
AB In the thesis Staffordshire Bull Terrier and American Staffordshire Terrier dog breeds are presented. Those two breeds are mostly recognized as dangerous, especially among people without sufficient knowledge about them. Most people, including the owners of American Staffordshire Terrier, are not aware of the Staffordshire Bull Terrier breed. All together 31 owners of one of the two breeds were interviewed in order to get information about the dog's behaviour when going for a walk, suitability as a family dog, how many of them are pedigree dogs and what was the main reason for them choosing one of the two breeds. The research shows that both of the breeds are non aggressive towards their family and environment and can live together with other animals if properly socialised. The main reason why an interviewed dog owner decided for one of the breeds is their characteristics. Majority of the interviewed dog owners has pedigree dogs. It is recommended that owners of the Staffordshire Bull Terriers and American Staffordshire Terriers attend a dog school. Physical appearance of the Staffordshire Bull Terrier and American Staffordshire Terrier breed is robust and muscular that is why most of people are afraid of them. However, behind the looks a friendly, helpful and playful dog character is hidden.

KAZALO VSEBINE

	str.
Ključna dokumentacijska informacija (KDI)	III
Key words documentation (KWD)	IV
Kazalo vsebine	IV
Kazalo preglednic	VII
Kazalo slik	VII
Kazalo prilog	IIX
Okrajšave in simboli	IIX
1 UVOD.....	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 PREDNIKI STAFORDŠIRSKI BULTERIER (SBT) IN AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER (AST).....	2
2.2 PASJE BORBE	3
2.2.1 Borba psa z bikom.....	4
2.2.2 Borba psa z medvedom	4
2.2.3 Lov na podgane	5
2.2.4 Borba psa proti psu.....	6
2.3 NASTANEK IMENA	7
2.4 STAFORDŠIRSKI BULTERIER.....	8
2.5 AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER.....	11
3 MATERIAL IN METODE	14
3.1 MATERIAL	14
3.2 METODE	14
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	15
5 SKLEPI.....	30
6 POVZETEK.....	31
7 VIRI.....	32
ZAHVALA	
PRILOGE	

KAZALO PREGLEDNIC

	str.
Preglednica 1: Skupine pasem po klasifikaciji FCI (Slovenski ..., 2010)	2

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Stari angleški buldog (levo), buldog danes (desno) (Zgodovina o ..., 2010)	3
Slika 2: Borba psa z bikom (Homestead ..., 2009)	4
Slika 3: Borba psov z medvedom (Homestead ..., 2009)	5
Slika 4: Pobijanje podgan v areni, imenovani pit (The mulberry bend, 2009)	5
Slika 5: Pasji boj v areni, imenovani pit (Don't Bully My Breed, 2010)	6
Slika 6: Starost lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	15
Slika 7: Spol lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	15
Slika 8: Družinski status lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	16
Slika 9: Spol psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	16
Slika 10: Starost psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	17
Slika 11: Populacija rodovniških/nerodovniških psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	17
Slika 12: Vzrok za nakup nerodovniškega psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	18
Slika 13: Razlog za nakup psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	18
Slika 14: Obiskovanje pasje šole psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	19
Slika 15: Problemi na sprehodu psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	19

Slika 16:	Reakcija lastnika na agresivno obnašanje psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	20
Slika 17:	Načini kaznovanja psov za storjene »prekrške«	21
Slika 18:	Spoznavanje drugih psov	22
Slika 19:	Razumevanje z drugimi psi	23
Slika 20:	Korektno pisanje medijev o psih pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	24
Slika 21:	Bivanje psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	25
Slika 22:	Izkušnje lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier s psi drugih pasem	25
Slika 23:	Pripravljenost lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier do zamenjave pasme	26
Slika 24:	Sprehajanje s psom pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	26
Slika 25:	Odnos psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	27
Slika 26:	Čuvanje teritorija pri psih pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier	28
Slika 27:	Sobivanje z drugimi živalmi	28

KAZALO PRILOG

Priloga A: Anketni obrazec

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

SBT – stafordširski bulterier - staffordshire bull terrier

AST – ameriški stafordširski terier - american staffordshire terrier

1 UVOD

Javnost psov tipa bul ne pozna karakterno in jih tudi ne loči med seboj. Med vsemi psi tipa bul so ogromne karakteristične razlike, prav tako v velikosti in morfološki obliki psa. Ko imaš takega psa, si slej ko prej na sprehodih deležen različnih opazk, ljudje gledajo nate in na tvojega psa, kot na morilca. Vzrok za odklonilen odnos javnosti do psov teh pasem so mediji, neodgovorni lastniki, nepoznavanje teh pasem in na splošno kinologije. Tudi psi pasem tipa bul izkazujejo svojim lastnikom ljubezen, spoštovanje in naklonjenost. Zato rek enkrat staford, vedno staford, res drži. Pasma stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier sta različni pasmi, z različnim karakterjem, imata podobno zgodovino, živali so robustnega in mišičastega izgleda, vendar so psi teh pasem zelo ljubeči, če jim ljudje le pustijo, da pokažejo kar premorejo. Namen diplomske naloge je predstaviti pse teh pasem z anketiranjem njihovih lastnikov.

2 PREGLED OBJAV

Kinologija je skupno ime za dejavnost ljudi, ki se ukvarjajo z vzrejo domačih psov oziroma njihovih pasem, vzgojo in neformalnim preučevanjem vrste (Kinologija, 2010). Mednarodna kinološka zveza FCI (Federation Cynologique Internationale) je največje mednarodno združenje nacionalnih kinoloških zvez in klubov. Nastala je leta 1911. Na svetu obstaja več kot 400 pasem psov, zato so vzpostavili klasifikacijo pasem in napisali standarde po enotnem modelu, na splošno prepoznavne kot FCI standardi (Mednarodna ..., 2010). V preglednici 1 so predstavljene skupine pasem po klasifikaciji FCI.

Preglednica 1: Skupine pasem po klasifikaciji FCI (Slovenski ..., 2010)

FCI 1	Ovčarski in pastirski psi (razen švicarskih planšarskih psov)
FCI 2	Pinči, šnavcerji, molosoidi in švicarski planšarski psi
FCI 3	Terierji
FCI 4	Jazbečarji
FCI 5	Špici in pratipski psi
FCI 6	Goniči in krvosledci (barvarji)
FCI 7	Ptičarji
FCI 8	Prinašalci, šarivci in vodni psi
FCI 9	Družni psi
FCI 10	Hrti

Kinološka zveza Slovenije je bila ustanovljena 19. septembra 1946. Ukvarja se z organizacijo pasjih razstav, z različnimi disciplinami šolanja psov (agiliti, poslušnost, rally obedience, reševanje,...) na slovenskih tleh (Zidar ..., 2010).

2.1 PREDNIKI STAFORDŠIRSKI BULTERIER (SBT) IN AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER (AST)

Ključna prednika pasem sta bila starodavni buldog, ki je že izumrl in različni terierji, večinoma tudi izumrli. Prvi pisni zapis o buldogu kot pasme je iz leta 1630. Dokaz je iz carinskega zapisa, govori o izvozu psa v Španijo. Buldog naj bi izviral iz izumrle pasme, imenovane alaunt (alan, alant). Alaunta so opisovali kot izredno močnega in pogumnega psa za lovljenje levov in medvedov. To je bil pes, ki ga je odlikoval pogum, bil je vitek, imel je manjšo glavo (slika 1), agilen, eleganten in funkcionalen pes, zmožen boriti se tudi z bikom, kjer so ga tudi v tovrstnih bojih uporabljali. Od tod tudi ime bull-bik in dog- pes

– bulldog. Primeren je bil tudi za pasje boje in v njih tudi zelo popularen (Zgodovina o ..., 2010).

Slika 1: Stari angleški buldog (levo), buldog danes (desno) (Zgodovina o ..., 2010)

Ta pasemska skupina je zelo specifična in je med katalogiziranjem niso mogli priključiti nobeni drugi skupini. Predstavljajo namreč presek skozi zgodovinski razvoj angleškega pristopa h kinologiji in vzreji. Terierji so lovski psi, ki jih odlikuje zdravje, vitalnost, šarm, inteligenca in lepota. Če pri ovčarjih, govedarjih ter molosih in pinčih prevladuje nagon čuvanja doma in terena, potem je pri terierjih vsekakor prevladujoč plenilni nagon. Skozi zgodovino so bili to vsestransko uporabni spremljevalci kmetov, rudarjev in delavcev. Le ti so jih uporabljali za lov, uničevanje glodalcev, kot čuvaje in nedeljske borce v »pittu« na gostilniškem dvorišču, predvsem pa so bili radostni prijatelji, klovnovi in varuške otrok. Skupno vsem terierjem je njihovo bistvo, v angleščini imenovano »keen expression« – približen prevod bi bil »oster, goreč, vnet izraz«. V 3. FCI skupini je 34 različnih pasem terierjev razdeljenih še v 4 sekcije: veliki in srednji terierji, mali terierji, terierji tipa bull in pritlikavi terierji (Slovenski ..., 2010).

2.2 PASJE BORBE

V Evropi so Rimljani in Angleži prirejali borbe med psi in borbe psov z drugimi živalmi. Rimljani so v borbah uporabljali molose. Psi so se v večini bojevali z medvedi, divjim govedom in z levom. Angleži, Irci in Škoti pa so v borbah uporabljali posebej vzrejene pasme, ki obstajajo še danes. Psi so se bojevali med seboj, z bikom, medvedom, levom in podganami (Dakić – Kića, 1997).

2.2.1 Borba psa z bikom

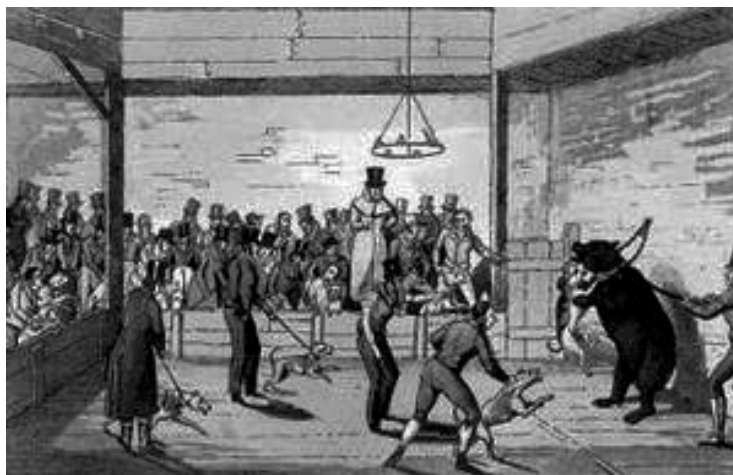
Tovrstna borba je bila najbolj priljubljena v Angliji. Zapisi o poteku tovrstnega boja, so iz leta 1209. S temi borbami so začeli vaščani, nato pa so tako zaslovele, da so se borbe preselile tudi na grajska tla. Leta 1835, so prepovedali tovrstne boje (Dakić – Kića, 1997). Borba je običajno potekala tako, da je bil bik privezan (slika 2), lastniki psov pa so le te spodbujali, da so napadli bika. V bika so hkrati spustili štiri do pet psov, ti so zgrabili za glavo bika in z nje viseli toliko časa, dokler se bik ni vdal od bolečin ali pa od izčrpanosti. Ljudje so uživali ob gledanju tovrstnega boja, ne glede na to ali so zmagovali psi ali bik.

Slika 2: Borba psa z bikom (Homestead ..., 2009)

2.2.2 Borba psa z medvedom

Borb z medvedom je bilo zelo malo. Nakup in reja medvedov je bil velik strošek, zato so take borbe organizirali na gradovih. V teh borbah so uporabljali pse tipa buldog in mastif, ki so ga imenovali bandog. Po letu 1750 je tovrstna zabava počasi zamrla. Borba z medvedom je potekala tako, da je bil medved privezan ob zidu (slika 3), nanj pa so istočasno spustili pet do šest psov. Medved je bil veliko močnejši. Borba je trajala toliko časa dokler ni pes ugriznil medveda v glavo ali pa v telo. Ko so psi uspeli medveda ugrizniti, so boj dobili. Medvedu so nato oskrbeli rane in ga ohranili za naslednji boj (Gilmour, 1994).

Slika 3: Borba psov z medvedom (Homestead ..., 2009)

2.2.3 Lov na podgane

Lov na podgane je bil zelo popularen v prvi polovici 19. stoletja. Popularnost je bila tako velika, da so prirejali tekme vsak teden. Prirejali so jih v gostilnah, predvsem revni meščani. V tem času je bilo v Londonu veliko podgan, zato to ni predstavljalo velikega stroška, saj ni bilo potrebno rediti ali kupovati podgan. Naredili so ogrado, ki so jo imenovali pit (slika 4). V pit so spustili približno sto podgan. Pobrali so stave, kateri pes lahko ubije v določenem času več podgan. Zmagovalni pes je bil tisti, ki je v določenem času pobil največ podgan. V teh borbah so uporabljali male buldoge, ki so bili križani s terierji, imenovali so jih »Bull and Terier«. Iz te besedne zveze je nastalo ime pasme bulterier (Gilmour, 1994).

Slika 4: Pobjanje podgan v areni, imenovani pit (The mulberry bend, 2009)

2.2.4 Borba psa proti psu

To je najstarejša oblika pasjih bojev, izvira iz časa Antike. Do vrhunca pa so jo razvili Angleži. Dandanes je ta šport na žalost v nekaterih državah še vedno zelo popularen, ne glede na to, da je povsod prepovedan. Borba psa proti psu je potekala v pitu, kjer sta se vedno pomerila dva psa (slika 5). Vsak lastnik je svojega psa držal pri sebi in ga dražil in spodbujal na različne načine, ko so bile stave pobrane, so dali znak in oba psa hkrati spustili. Zmagovalec je bil tisti, ki je preživel. Psi zmagovalci so svojim lastnikom prinesli ogromno denarja od borb in od prodaje mladičev. Večino teh mladičev so kupili udeleženci pasjih borb in tako so borbeni psi obdržali pasemsko čistost, bistrost, moč in borbenost. Vzreja ni bila usmerjena samo v hrabrost, vendar tudi v inteligenco, ki je bila pogoj za zmago v borbi. Veliko so dali tudi na samo konstrukcijo in zdravje psov, saj psi, ki niso imeli dobro razvitega prsnega koša, pljuč in srca, niso bili zmožni bojevati se do dveh ur. Vsaka prikrita napaka se je pokazala s porazom v borbi (Gilmour, 1994).

Slika 5: Pasji boj v areni, imenovani pit (Don't Bully My Breed, 2010)

2.3 NASTANEK IMENA

Leta 1898 je v Ameriki skupina lovcev osnovala register za pse pod imenom United Kennel Club. Glavni razlog je bil ustanavljanje rodovniških knjig za avtohtone ameriške pse. Okoli 1930 leta so ljubitelji ameriških pitbul terierjev želeli registrirati svoje pse v register American Kennel Club (AKC). Leta 1935 je The Kennel Club of Great Britain (KC) registriralo angleško verzijo psa za borbe staffordshire bull terrier (SBT). Leta 1936 so v AKC registrirali ameriško varianto psa za borbe, pod imenom staffordshire terrier (ST). Vendar je le to prineslo veliko nesoglasij, saj v imenu ni bilo nič ameriškega. Podobnost imena SBT in ST je bila skoraj 40 let in povzročala številna nesoglasja. Namen je bil, da se proglasita kot različni pasmi, AKC in KC so se začeli pretekati katera pasma je izvorna in prava. Posledica nesoglasij je bila, da v Ameriki niso priznavali SBT-jev, v Veliki Britaniji pa niso priznavali ST-jev. Večina knjig v Veliki Britaniji še dandanes navaja, da so ST-ji povečana verzija SBT-jev in da gre za isto pasmo. To je zelo razburilo vzreditelje ST-jev (Dakić – Kića, 1997).

Vzreditelj ST-jev Howard Hady, ki je bil tisti čas najuglednejši in z daleč največjimi izkušnjami je dosegel, da so pri AKC sklenili, da gre za različni pasmi podobnega izgleda. Zato so 1970 leta predlagali za ST-je ime ameriški bull terrier, vendar se vzreditelji s tem imenom niso strinjali. Kot kompromis so leta 1972 ST registrirali kot american staffordshire terrier (Dakić – Kića, 1997).

2.4 STAFORDŠIRSKI BULTERIER

V času od leta 1.800 do 1.820 so buldoge križali s terierji, ki so bili bolj agilni, hitrejši v gibanju in lažji od buldogov. Teh terierjev dandanes ni možno več videti, saj so pasme izumrle. Križali so zato, da so dobivali odlične pasje borce za različne borbe, popularne tisti čas. Pasma izhaja iz Anglije, nastala je v pokrajini Stafford, kjer so jo rudarji uporabljali v rovih za lov na podgane. Tako so bili psi vedno s svojimi lastniki. Tisti čas je bilo v mestu Stafford ogromno podgan, na ulicah mesta in na dvoriščih pred hišami. Tako so psi rudarjev, na domačem dvorišču varovali otroke pred podganami. Kasneje so pasmo pričeli uporabljati v pasjih bojih, vendar se ta pes zaradi milega značaja in majhne višine ni uveljavil kot bojni pes. Do leta 1935 niso posvečali veliko pozornosti njihovem videzu. Leta 1935 je The Kennel Club of Great Britain (KC) registriral pasmo pod imenom staffordshire bull terrier (SBT). Takrat so določili tudi standard pasme, ki velja še dandanes in svoje pse so lahko pričeli vzreditelji razstavljati (Gilmour,1994).

Po Slovenski ... (2010) velja za pasmo SBT naslednji standard:

Plečna višina: samice 35 cm, samci 40 cm

Masa: samice 11-15 kg, samci 12-17 kg

Glava: Kratka, enako globoka kot široka lobanja, zelo izražene lične mišice, jasen stop, izrazito čelo, kratek gobec, smrček črn.

Oči: Zaželene so temne oči, lahko so tudi v skladu z barvo, mandljaste oblike in srednje velike, postavljene tako, da gledajo naravnost naprej, temne veke.

Uhlja: Rožnata ali polstoječa uhlja, ne velika, ne težka, ne debela. Popolnoma pokončna ali povešena uhlja nista zaželena.

Usta: Usta so zategnjena in ravna. Čeljusti so močne, z velikimi zobmi, s popolnim, pravilnim škarjastim ugrizom (zgornji zobje se tesno prilegajo spodnjim in so vsajeni pravokotno na čeljusti). Ustnice so priležne in temne.

Vrat: Mišičast, raje krajši, brez podgrline, jasnih obrisov in se postopno širi proti ramenom.

Trup: Trup je kratek, mišičast in močan, hrbtina linija je vodoravna, sprednji del je širok, prsi so globoke, močnih in oblih reber, ledja so kratka in dobro zaokrožena.

Noge: Sprednje ravne, z močnimi kostmi, postavljene precej na široko, brez nestabilnosti v ramenih in brez znakov šibkosti na šapah, ki se lahko obračajo navzven. Rame so postavljene precej zadaj, komolca ne smeta biti ohlapna, ampak priležna. Zadnje noge so zelo mišičaste, izrazito kratkih stopal, z jasno izraženimi koleni, dobro okotene. Od zadaj gledano so vzporedne.

Šape: Srednje velikosti in močne z močnimi blazinicami.

Rep: Srednje dolg, nastavljen nizko, nošen nižje in se zožuje proti konici. Ne sme biti zelo zavrt, primerjamo ga lahko z ročko staromodne vodne črpalke.

Gibanje: Prosto, močno, lahkotno, izrazito, živahno, brez znakov napora. Gledano od spredaj ali od zadaj se noge premikajo vzporedno. Zadnje noge imajo močan odziv.

Dlaka: Kratka, gosta, gladka in priležna.

Barva: Rdeča, rumenorjava, bela, črna, modra z belo ali brez nje, dovoljeni so vsi odtenki progaste in vsi odtenki progaste z belimi oznakami. Črna s čreslovinasto ali jetrna zelo nezaželeni.

Napake: za napako štejemo vsako odstopanje od prej povedanega. Teža, ki jo pripišemo napaki, mora biti v sorazmerju z njeno stopnjo.

Živali pasme SBT odlikuje mišičasto telo, okretnost in zelo skladna konstitucija. Gre za zelo inteligentnega in lastniku privrženega psa. Imajo zelo visok prag bolečine. SBT ima vsestranski značaj, so pravi klovnovi in igrivi. Znajo biti zelo trmasti, provokativni, obožujejo ljudi (Gilmour, 1994).

SBT je družinski pes, ki ga lahko šolamo v vseh disciplinah, odsvetujejo pa šolanje obrambe. Je enkratni sopotnik za aktivne ljudi pri daljših sprehodih, v hribih, ob kolesarjenju, ob rolanju in drugih sprostitev dejavnostih. Primeren je tudi za manj aktivne ljudi, saj se zelo dobro prilagaja tempu življenja lastnika. Pes pasme SBT najbolj

uživa, če je 24 ur na dan s svojim lastnikom. Zato naj ti psi bivajo s svojim lastnikom v hiši. Za zunanjšega psa niso primerni, ker nimajo poddlake (Gilmour, 1994).

Zelo so tolerantni tudi do ostalih živali, seveda ob pravilni vzgoji in socializaciji pasjega mladiča. Vendar se ob nepravilni vzgoji in slabih izkušnjah, lahko pojavijo nezaželene lastnosti, kot so agresija do drugih živali, čuvanje lastnika, uničevanje stvari v hiši, neposlušnost, trma. Pes pasme SBT je običajno privržen tudi otrokom, zato ni čudno, da ga Britanci kličejo »pes dojlja«. Zaradi teh svojih lastnosti spada med najbolj popularne pasme v Veliki Britaniji. Vendar to ne pomeni, da lahko starši puščajo otroke brez nadzora s psom. Starši morajo odgovorno pristopati in naučiti otroke pravega pristopa k psu (Gilmour, 1994).

2.5 AMERIŠKI STAFORDŠIRSKI TERIER

Na Irskem je v času od 1845 do 1851 leta vladala velika lakota. Zato so se Irci množično selili v Ameriko, s seboj pa so vzeli tudi najboljše pse za borbo. Zato mnogi kinologi verjamejo, da je za nastanek ameriškega pitbul terierja in AST-ja ključnega pomena irski pitt terrier ali pa terier za borbe. To so bili majhni in lahki psi (Dakić – Kića, 1997).

Dakić-Kića (1997) trdi, da so borbeni psi v Ameriko prišli v dveh obdobjih. Prvo obdobje je bilo ob začetku 18. stoletja. Večina teh psov je bila iz Irske, manjši delež pa iz Anglije in Škotske. Po vojni se je populacija teh psov na ameriških tleh zmanjšala. Drugo obdobje priseljevanja bojnih psov v Ameriko, naj bi potekalo od 1865. leta in trajalo 30 let.

Po Slovenski ... (2010) veljajo za AST naslednji standardi:

Plečna višina: Samci 46–48 cm, samice 43–46 cm.

Masa: Samci 25-30 kg, samice 23-26 kg.

Glava: Srednje dolga, v vseh pogledih močna, široka lobanja, zelo poudarjene obrazne mišice, izražen stop, čelo je izrazito. Srednje dolg je gobec, na zgornji strani zaobljen in pod očmi strmo nagnjen, črn smrček.

Oči: Temne, okrogle, globoko vsajene in razmaknjene. Rožnate veke niso dovoljene, biti morajo temne.

Uhlja: Visoko nastavljena, kratka in nošena polrožnato ali polvzdignjeno. Popolnoma viseča uhlja nista dovoljena.

Usta: Čeljusti so močno izražene, spodnja čeljust je krepka, sposobna močnega ugriza. Ugriz mora biti škarjast.

Ustnice: pritegnjene in temne, enakomerne in ne ohlapne.

Vrat: Srednje dolžine, močan, rahlo zaobljen, brez podgrline, oži se od temena proti glavi, brez odvečne, zgubane kože.

Trup: Ramena močna in mišičasta, lopatice široke in strme, prsi globoke in široke, rebra močna in zelo zaobljena. Hrbet razmeroma kratek, od vihra proti križu se rahlo spušča in konča z rahlo privzdignjenimi ledji.

Noge: Sprednje noge ravne in močnih kosti, del nad gležnjem mora biti nošen navpično, široko nastavljene, okotenost dobra. Zadnje noge zelo mišičaste, vzporedne, kratkih stopal, ne smejo biti zasukane ne navznoter ne navzven.

Šape: Srednje velike, dobro sklenjene, lepo zaobljene in kompaktne. Hoja je lahkotna, brez pozibavanja ali opotekanja.

Rep: Nizko nastavljen, kratek v primerjavi z velikostjo psa, končuje se v tanko konico. Ne sme biti nošen zvito nad hrbtom.

Gibanje: Lahkotno in elastično. Prožno, nasprotni nogi se morata pri hoji srečevati v sredini telesa

Dlaka: Kratka, svetleča se, priležena, gosta, na dotik trda, čvrsta in sijoča.

Barva: Eno-, dvo- ali večbarvna, progasta. Več kot 80 % bele, čreslovinaste (black & tan) ali jetrne barve ni dovoljeno.

Napake: smrček v barvi mesa, depigmentiran smrček, modre svetle ali rožnate oči, predolg ali krivo nošen rep, predgrizavost ali podgrizavost.

AST je bil vzrejen za opravljanje različnih nalog – za lov, obrambo, za boje. AST so uporabljali za lov na divjačino (v ZDA predvsem divji prašiči, v Avstraliji nekatere vrste kengurujev). Zaradi eksplozivnosti in hrabrosti ga uporabljajo rejci živine, da zaustavlja vodilne živali v prosto pasočih se čredah govedu in prašičev (Stahlkuppe, 2000).

V Evropi je AST znan predvsem kot branilec. Za doseg lepotnega šampionata AST-ju ni treba opravljati delovnih preizkušenj, vendar jih ponekod lastniki kljub temu šolajo, tako da potem skupaj z drugimi pasmami tekmujejo v obrambi. Posebni preizkusi pa so, samo za to pasmo, predpisani v ZDA (lovski preizkus: v velikih ogradah pes pokaže svojo spretnost, kako zna zaustaviti, se boriti in onemogočiti napol divjo žival, običajno

merjasca; preizkus bojnega duha: dva psa na povodcih, usmerjena drug proti drugemu, morata brez vodnikovega vpliva poskušati zgrabiti nasprotnika – to je vedno le navidezna borba, kjer nikoli ne pride do fizičnega stika med psi; vlečenje uteži: ko pes vleče za utež, lahko izmerijo njegovo fizično moč). V nekaterih delih ZDA obstajajo za ameriške staffordshirske terierje še druge neuradne preizkušnje, kot npr. vlečenje vrvi ali poteg vzmeti (Stahlkuppe, 2000).

V mnogih državah ZDA so, tako kot v Veliki Britaniji, v začetku 20. stoletja prepovedali pasje boje. To je spodbudilo vzreditelje, da so začeli iz dotedanjih bojnih psov vzrejati prijazne živali, namenjene za družabnika človeku, ki so tudi družinski psi in dobri čuvaji. Današnji ameriški staffordshirski terier ima trden značaj, je zelo učljiv in nadvse bister. Do otrok je potrpežljiv in igriv, do vsiljivcev pa je lahko precej agresiven. Nikdar se ne umika in se ne boji niti drugih psov, niti kakršnih koli drugih napadalnih živali (Stahlkuppe, 2000).

Ameriški staffordshirski terier je pes, ki se zelo naveže na celo družino in je nadvse srečen, kadar je vključen v družinsko življenje. Je dober čuvaj, ki nemudoma prepozna morebitne zle namene in v obrambo gospodarja ali premoženja silovito napade. Ta za bolečino neobčutljiv pes ima neverjetno močne čeljusti. Pomembna in potrebna je zgodnja socializacija, priporočajo pa vsaj osnovno šolanje (Stahlkuppe, 2000).

3 MATERIAL IN METODE

3.1 MATERIAL

V raziskavi, ki je potekala od decembra 2009, je sodelovalo 31 lastnikov psov ameriški stafordširski terier in stafordširski bulterier. Vsak lastnik je rešil anketo za svojega psa, ki je predstavnik pasme stafordširski bulterier ali predstavnik pasme ameriški stafordširski terier. Podatki iz kinološke zveze Slovenije kažejo na to, da je bilo od leta 1994 pa do danes, v Slovensko rodovno knjigo vpisanih 101 SBT in 426 AST. Vendar na žalost ni podatkov, koliko od teh psov je še živih.

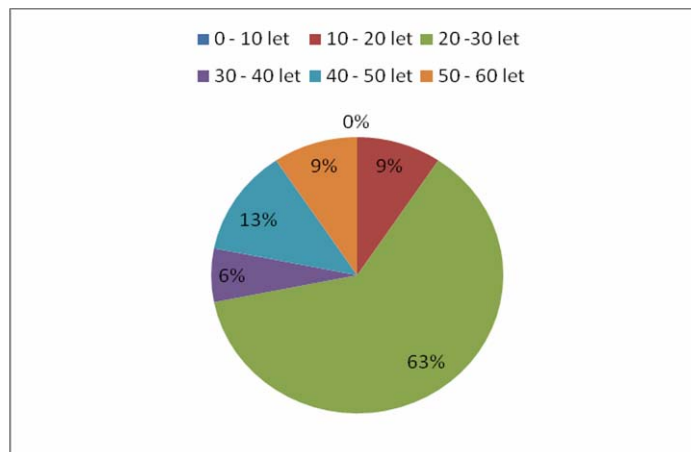
3.2 METODE

Podatki so bili pridobljeni s pomočjo ankete, v kateri so sodelovali lastniki psov SBT in AST. Izpolnjevali so anketni obrazec, v katerem je bilo vključenih 28 vprašanj. Anketni obrazec je bil pripravljen posebej za našo raziskavo in se nahaja v prilogi A. Anketni obrazci so bili poslani 100 lastnikom psov pasem SBT in AST, prav tako je bila anketa objavljena na različnih spletnih forumih za živali. Veliko lastnikov je odklonilo sodelovanje v anketi. Očitno je med lastniki psov pasem SBT in AST vladalo nezaupanje do raziskave.

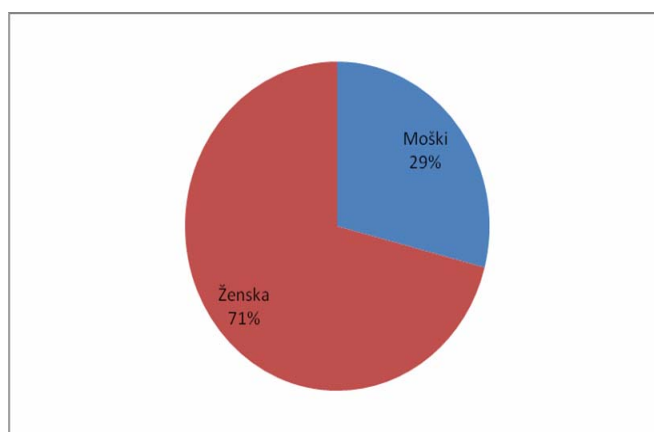
4 REZULTATI IN RAZPRAVA

V slikah 6 in 7 so prikazani podatki o lastnikih psov pasem SBT in AST.

Slika 6: Starost lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

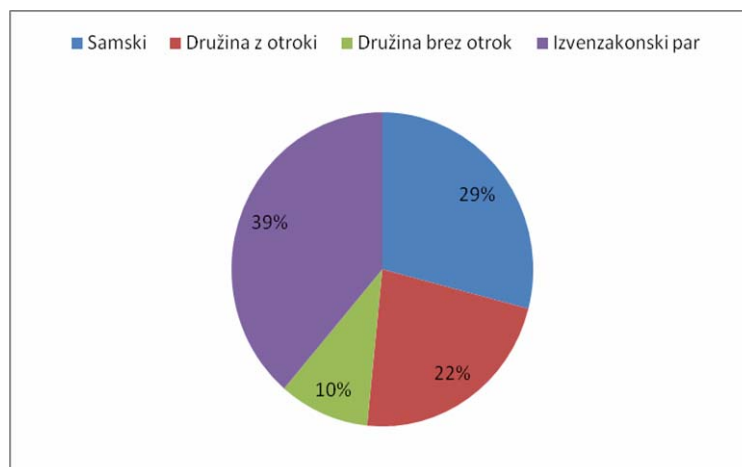
Iz slike 6 je razvidno, da ni lastnikov starih od 0 do 10 let. 63% lastnikov je starih med 20 do 30 let. Mladi veliko brskajo po internetu in se sami poučijo o določeni pasmi, ter se nato odločijo za nakup. 13 % je lastnikov starih od 40 do 50 let. 9% si delita starostni skupini od 10 do 20 let in 50 do 60 let. 6% je lastnikov starih od 30 do 40 let. Na sliki 7 so razdeljeni lastniki psov pasem SBT in AST po spolu.

Slika 7: Spol lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

Slika 7 kaže, da med lastniki psov pasem SBT in AST prevladuje ženski spol (71%).

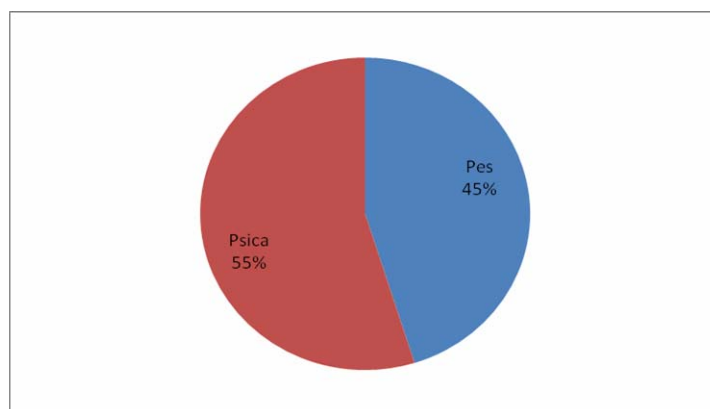
Slika 8 prikazuje družinski status lastnikov psov pasem SBT IN AST.

Slika 8: Družinski status lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

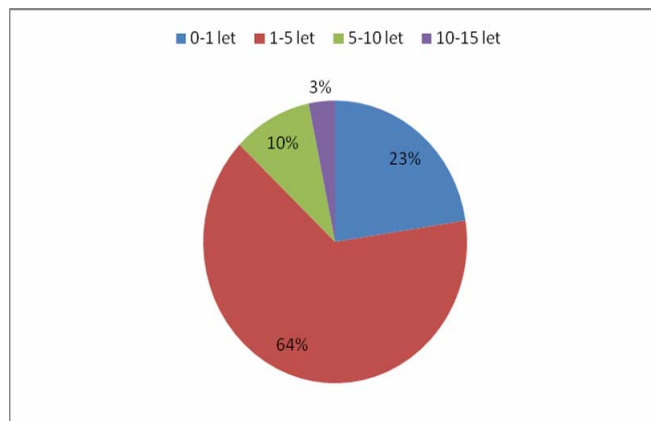
Iz slike 8 je razvidno, da 39 % lastnikov predstavljajo izvenzakonski pari, kar je razumljivo, saj je tudi najvišji odstotek v starostni skupini od 20-30 let. 29% predstavljajo samski, 22% družine z otroki in 10% družine brez otrok.

Na splošno je znano za psičke, da so bolj umirjene, bolj naklonjene svojim lastnikom, manj trmaste in ne uhajajo od doma. Samci so večji, močnejši in lepši. Zato se večina bodočih lastnikov odloči za samičko, saj je bivanje in šolanje le teh bistveno lažje. Na sliki 9 je prikazano razmerje psov pasem SBT in AST po spolu.

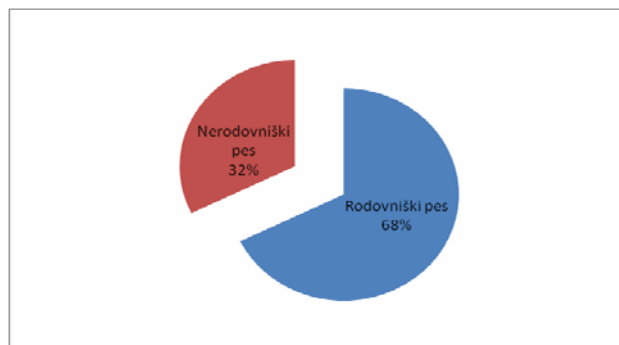
Slika 9: Spol psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

Od 31 anketiranih ljudi ima 55% psice in 45% pse (slika 9). Rezultat je pričakovan zaradi že omenjenih vzrokov. Slika 10 kaže distribucijo psov pasem SBT in AST po starosti. Psi teh pasem so v zadnjih petih letih postali zelo popularni, bolj pasma AST, kot SBT. Pri pasmi SBT so psi, bistveno manjši, bolj živahni in manj poznani.

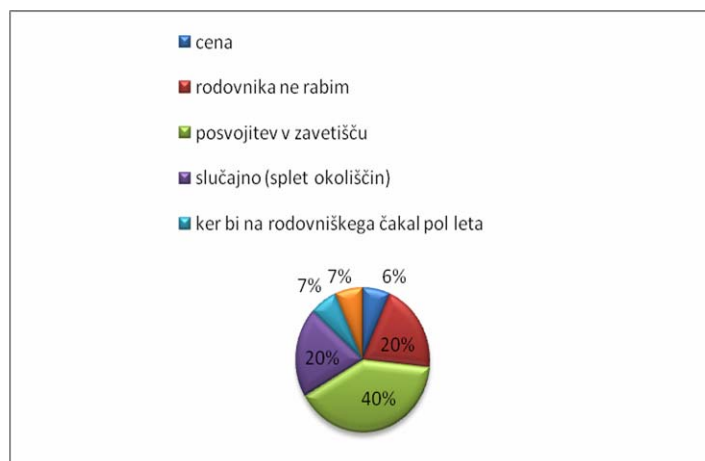
Slika 10: Starost psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

64% psov je starih od 1-5 let, kar ni presenetljivo, ker sta v zadnjih petih letih obe pasmi veliko pridobili na popularnosti. 23% psov je starih do enega leta. Psi stari od 5-10 let predstavljajo 10%. 3% pa predstavljajo psi starosti od 10-15 let. V sliki 11 je populacija psov pasem SBT in AST razdeljena na rodovniške in nerodovniške. V oglasih ponujajo za prodajo mladiče iz nerodovniških legel. Več je nerodovniških legel pasme AST, ker so tudi bolj popularni od SBT-jev. Preprodajalci so našli pravo tržno nišo s prodajo nerodovniških psov. Posledica tega je, da pristane veliko teh psov v zavetiščih. Slika 11 kaže, da je večina psov anketiranih lastnikov imela rodovnik.

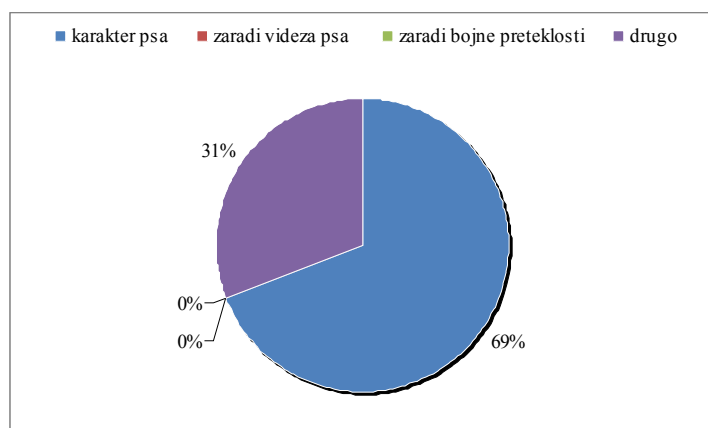
Slika 11: Populacija rodovniških/nerodovniških psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

Od 31 psov, ima rodovnik 21 psov oziroma 68%, 10 oziroma 32% pa jih je nerodovniških. Vendar v realnosti na žalost, predstavljajo višji odstotek nerodovniški kot pa rodovniški psi. Ta podatek lahko vsakodnevno preverimo na različnih internetnih straneh od zavetišč za živali ali na različnih brezplačnih internetnih oglasnikih, kjer oddajajo živali. V sliki 12 so prikazani vzroki nabave nerodovniških psov.

Slika 12: Vzrok za nakup nerodovniškega psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

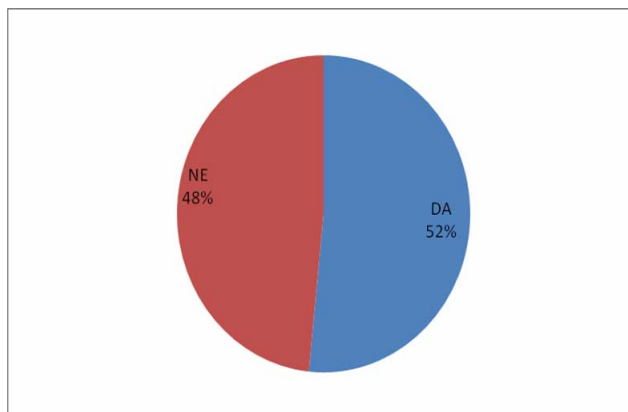
Večina ljudi, kupuje svoje hišne ljubljence, zaradi napačnih razlogov oziroma nevednosti. Vzroki za nakup psa pasem SBT in AST so prikazani v sliki 13.

Slika 13: Razlog za nakup psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

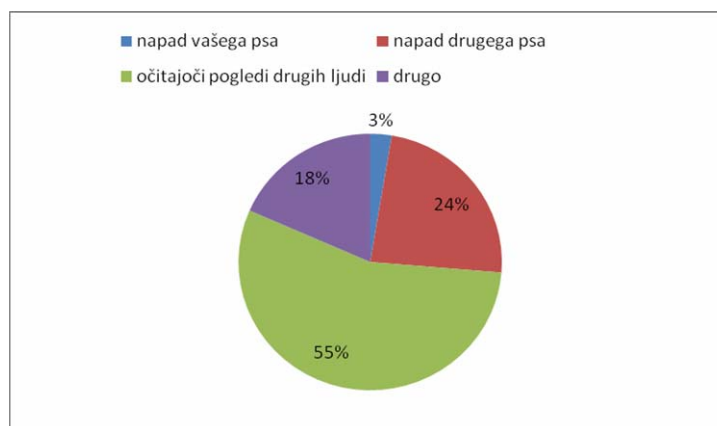
69% anketiranih se je odločilo za nakup psov pasem SBT in AST zaradi karakterja. Nihče ni nabavil psa omenjenih pasem zaradi njegove potencialne uspešnosti v pasih bojnih. 31% lastnikov se je odločilo za nakup zaradi preostalih vzrokov: videz, zdravje, velikost, dlaka,

fizične karakteristike. Za lastnike in pse teh pasem je priporočljivo vsaj osnovno šolanje psa. Osnovno šolanje predvsem uči lastnike kako naj pravilno delajo s svojim psom. Življenje ali bivanje s šolanim SBT-jem ali AST-jem je bistveno lažje, tudi prej predvidiš in se izogneš nezaželenim situacijam. Slika 14 kaže delež anketiranih lastnikov, ki so s svojimi psi obiskovali pasjo šolo in delež tistih, ki je niso.

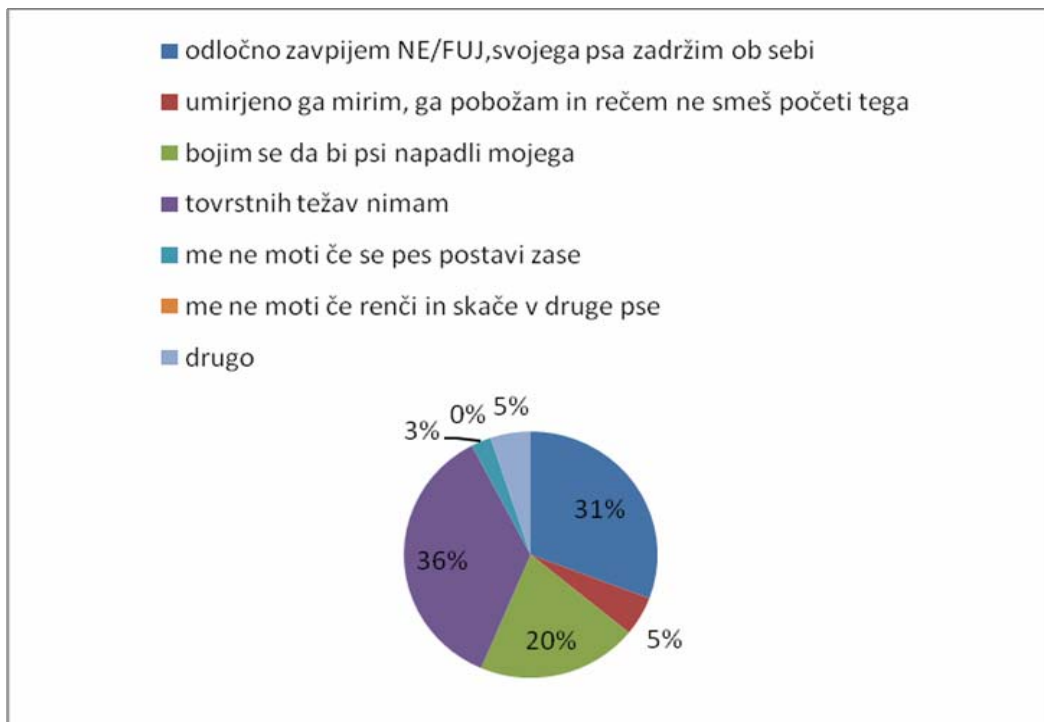
Slika 14: Obiskovanje pasje šole psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

Pasjo šolo je s svojimi psi obiskovalo 52% lastnikov. Vsi vestni vzreditelji svojim kupce svetujejo šolanje, prav tako na šolanje opozarja literatura. 48% lastnikov se ni odločilo obiskovati pasje šole s svojim psom. Lastniki psov SBT in AST se na sprehodih srečujejo s težavami, ki jih povzroča negativen odnos jasnosti, do psov teh pasem. Lastnike, ki imajo socializirane pse, to prizadane. Slika 15 kaže na težave, ki so jih imeli anketirani lastniki psov SBT in AST na sprehodih.

Slika 15: Problemi na sprehodu psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

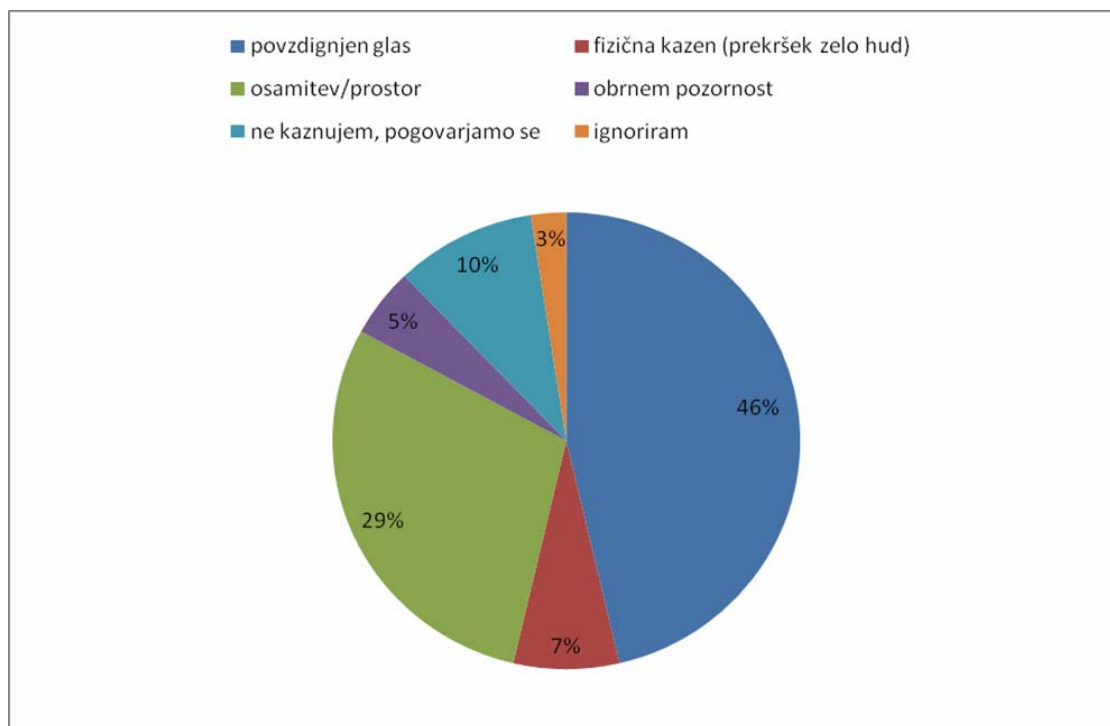
Samo 3% lastnikov je imelo problem napada svojega psa na druge pse ali ljudi. V 24% problemov je šlo za napad drugega psa, največ problemov pa je povzročil negativen odnos ljudi do psov pasem SBT ali AST (55%). V večini primerov lastniki psov ne znajo pravilno reagirati. Razlog za to je v tem, da ljudje ne obiskujejo pasjih šol (slika 14). V sliki 16 je razvidno, da 36% lastnikov nima težav zaradi agresivnega obnašanja.

Slika 16: Reakcija lastnika na agresivno obnašanje psa pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

36% lastnikov s svojim psom na sprehodih nima težav. 31% lastnikov odločno kaznuje svojega psa in ga zadrži ob sebi, če pride do nezaželenega vedenja. 20% lastnikov se boji, da bi drugi psi napadli njihovega. S tem pa lahko nevede tudi pri svojem psu sprožijo tako obnašanje, saj so tudi oni napeti. 5% ljudi ga umirjeno boža in govori psu, da tega ne sme početi. To je skrajno nepravilno ravnanje lastnikov. S takim obnašanjem psu samo sporočajo »bravo priden, naslednjič lahko to ponoviš«. 5% lastnikov tako obnašanje ignorira. S tem se nekaterim kinologi strinjajo, drugi ne. 3% jih je odgovorilo, da jih ne moti, če se pes postavi sam zase.

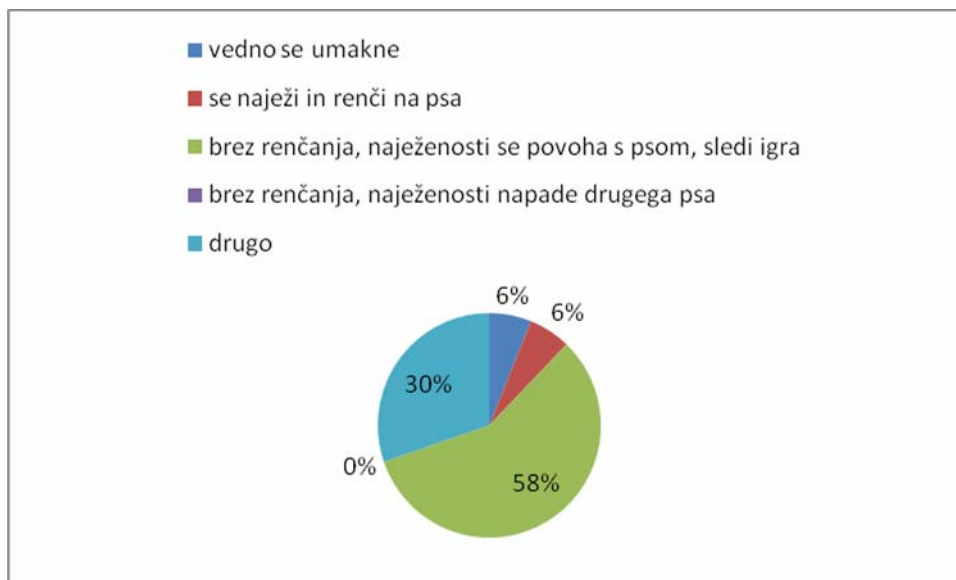
V sliki 17 je prikazan način kaznovanja psov, če počnejo stvari, za katere lastnik meni, da jih ne bi smel početi.

Slika 17: Načini kaznovanja psov za storjene »prekrške«

Iz slike 17 je razvidno, da 46% lastnikov svoje pse kaznuje s povzdignjenim glasom. Ker sta ti dve pasmi zelo dovzetni za spremembo glasa pri svojem lastniku, to v večini primerov tudi zaleže. 29% psa osamijo ali pa ga pošljejo na prostor, kjer se umiri, nato nadaljujejo s predhodno aktivnostjo. Tudi ta metoda kaznovanja je pri večini psov obeh pasem zelo učinkovita. 10% lastnikov ne kaznuje svojih psov in se pogovarja z njimi. Če je pes naredil napako, ga je potrebno kaznovati, le tako ve, da naslednjič tega ne sme ponoviti. 7% lastnikov se poslužuje fizične kazni, vendar le v primeru najhujših prekrškov. Tukaj ni mišljeno metanje psa ob tla ali brcanje, tepež s palico ali kolom, ampak rahel udarec po stegnu. 5% lastnikov psom obrne pozornost. 3% lastnikov ignorira nezaželeno vedenje. Za AST-je je značilno, da v večini primerov ne nakažejo predhodnega napada na psa (renčanje, lajanje, naježenost,...), ampak napadejo takoj. Vsak dober vodnik svojega psa odlično pozna in ga zna opazovati, zato lahko opazi tudi tiste manjše znake, ki nakazujejo na morebiten napad na drugega psa. Za SBT-je je značilno, da so provokativni in prepirljivi. Vendar SBT vedno predhodno z jasnimi znaki nakaže, da bo napadel

drugega psa. Zato je pri obeh pasmah potrebna primerna socializacija mladiča in kasneje tovrstnih težav ni pričakovati. Psihično uravnovešeni psi se raje izognejo prepirom, kot pa da sodelujejo v njih. Izjeme so le zelo dominantni psi pri vseh pasmah. V sliki 18 so prikazane reakcije psov pasem SBT in AST med srečevanjem z drugim psom.

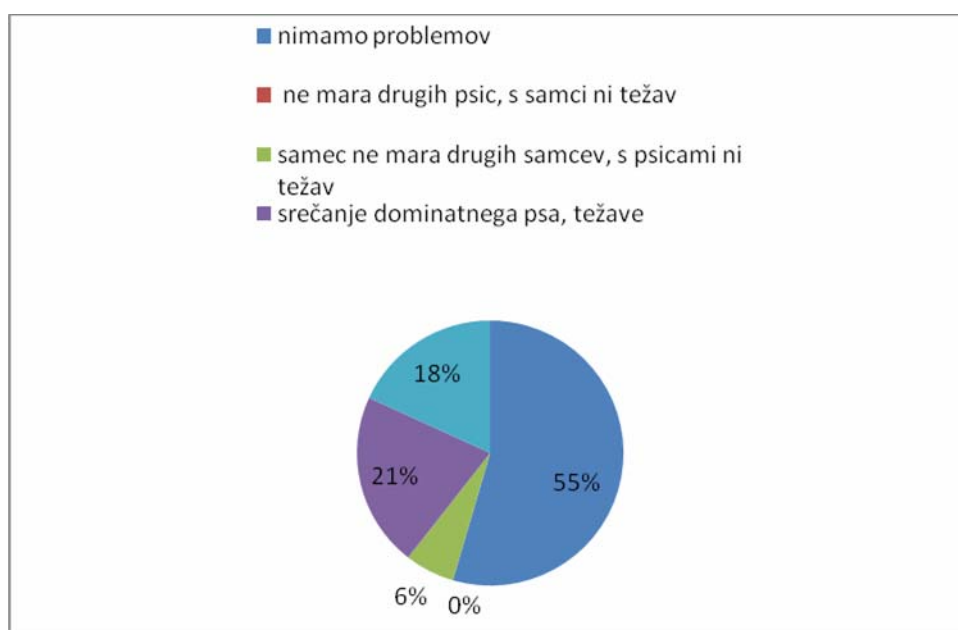

Slika 18: Spoznavanje drugih psov

58% psov, se brez renčanja in naježenosti spozna z drugim psom in nato sledi igra. Temu lahko predpišemo to, da sta obe pasmi zelo igrivi in socialni. Le AST-ji karakterno odrastejo zelo hitro in jim do igre z drugimi psi ni vedno. SBT-ji pa so večni otroci oziroma klovni in so vedno pripravljeni na igro, ne glede na starost. V 30 % pa so lastniki odgovorili, da njihov pes ne spoznava drugih psov. Tukaj lahko definitivno sklepamo, da gre za agresivnega psa, katerega lastnik raje ne spoznava z drugimi psmi. Nadaljnji odgovori so bili tudi odvisno od drugega psa, ponosna drža, vendar ne renči in se nato igra, strah, počuti se ogroženega, se naježi, največkrat previdno v napetem položaju. Za obe pasmi je značilno, da pristopajo k ostalim psom v ponosni drži, naježenost pri teh pasmah ne igra pomembne vloge, kot pri ostalih psih. Naježijo se v primeru veselja, strahu ali pa opozorijo na prihajajoč spopad. Psi, ki se počutijo ogrožene in jih je strah, lahko napadejo drugega psa. Zato je glavna naloga lastnika, da razume svojega psa in se izogne nezaželenim dogodkom. 6% psov pasem SBT in AST se naježi in renči na druge pse, zaradi strahu, dominantnosti, ogroženosti, nesocializiranosti, zato morajo biti lastniki teh

psov še bolj previdni. Zanimivo pa je, da se jih tudi 6% psov odmakne stran od drugih psov. Razlog je lahko strah ali se pes noče igrati z drugimi psimi. Slika 19 kaže na razumevanje psov pasem SBT in AST s psi drugih pasem. Psi ki so socializirani, načeloma nimajo problemov z nobenimi psi, ne glede na spol. Vendar se moramo zavedati, da tudi pri socializiranih psih prihaja do spopadov. Vsak pes ima svoj karakter, tako kot ljudje. Nekemu človeku odgovarja družba določenega človeka, drugega pa ne more trpeti zraven sebe, pa še sam ne ve zakaj. Enako se dogaja pri psih, vendar se pes v takem primeru odzove tako, kot je za pse značilno.

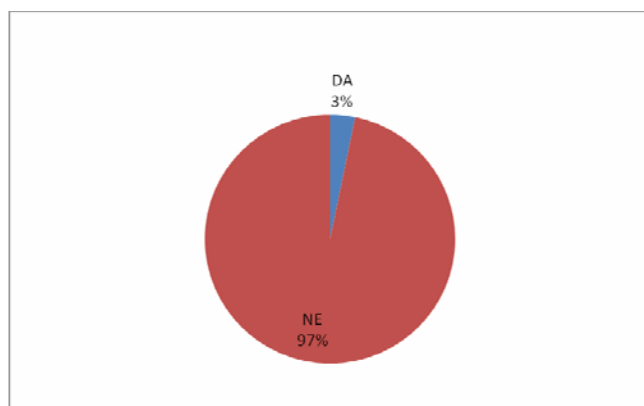
Slika 19: Razumevanje z drugimi psi

55% psov nima težav z drugimi psi. 21% psov ima ob srečanju dominantnega psa težave. To velja za pse vseh pasem. 18% lastnikov je navedlo različne vzroke kot ljubosumje, strah pred nepoznanimi psom, starost ipd. 6% lastnikov je odgovorilo, da se njihovi samci zelo radi z ostalimi samci repenčijo, postavljajo.

Lastnikih SBT in AST se morajo zavedati, da so bili psi teh pasem selekcionirani za ubijanje različnih živali in za sodelovanje v različnih borbah. Res je, da se je veliko te agresije porazgubilo z dolgoletno vzrejo pri odgovornih vzrediteljih. Vendar je največja odgovornost vsakega lastnika dobro socializirati svojega psa, da ni nevaren drugim živalim. Obe pasmi naravnost obožujeta ljudi in jim nista nevarni. Na vprašanje, če se

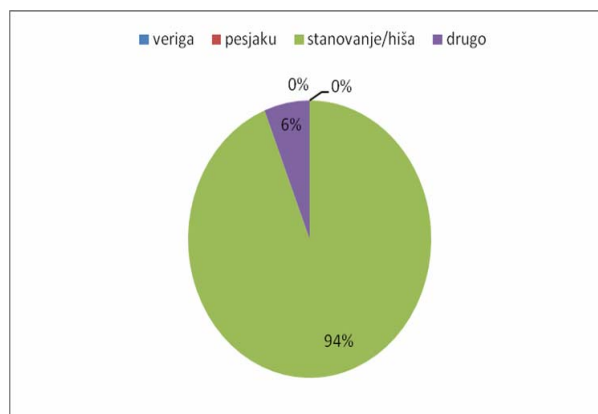
lastniki psov pasem SBT in AST imajo za odgovornega lastnika psa, je vseh 100% odgovorilo z da.

V časopisih se velikokrat zmotijo in napišejo napačno ime pasme, zraven potem dodajo tudi čisto drugo pasmo na sliki. To so predvsem članki, ki opisujejo raznorazne napade psov na ljudi ali druge živali. Vendar se ne zavedo, da velikokrat naredijo veliko škode na račun odgovornih lastnikov in njihovih psov. Zanimivo je to, da se nihče nikoli ne vpraša, za katero pasmo gre ali je ta pes res rodovniški, kaj so počeli otroci sami s psom. Ali je res pes vsega kriv? Kaj pa starši oziroma lastniki psa, ki je napadel? Noben pes brez razloga ne napade človeka. Ali ga je človek dražil, se ga dotikal na bolečem mestu ali pa gre za nesocializiranega psa, kateremu se nikoli ni postavljajo meja,... Slika 20 kaže, da večina lastnikov psov pasem SBT in AST nima dobrega mnenja o poročanju medijev v zvezi z aferami, v katerih so bili udeleženi psi.

Slika 20: Korektno pisanje medijev o psih pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

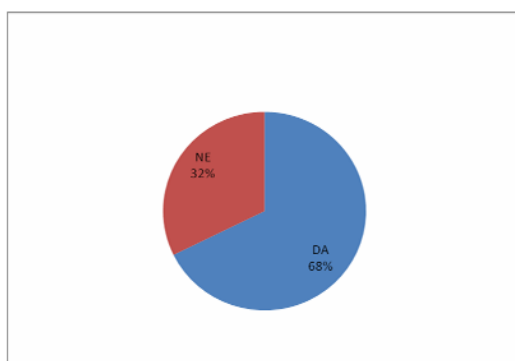
97% lastnikov meni, da mediji ne pišejo korektno o določenih pasmah, 3% pa pravi, da pišejo korektno. Če so predstavniki SBT in AST, primerno šolani in socializirani, so primerni za urbano okolje. Po zakonu morajo v urbanih naseljih vsi psi, ne glede na pasmo nositi nagobčnik. Vseh 100% anketiranih lastnikov psov pasem SBT in AST je prepričanih, da so njihovi psi primerni za urbano okolje. Za pse teh dveh pasem priporočajo, da živijo s človekom v hiši ali stanovanju. V pesjaku so načeloma lahko, vendar ne pozimi, ker nimajo poddlake. Pri anketiranih lastnikih so živali v stanovanju ali v hiši (slika 21).

Slika 21: Bivanje psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

94% lastnikov ima svoje pse v stanovanju oziroma v hiši, 6% pa jih ima poleti na vrtu, ko so odsotni (npr. služba), vendar ko pridejo domov, so psi z njimi v hiši. Med anketiranimi noben nima tovrstnih psov na verigi ali pa v pesjaku. Pasm SBT in AST sta primerni tudi za začetnike, vendar odgovorne začetnike, ki vedo, v kaj se spuščajo z nakupom psa. Tisti, ki so imeli že prej psa neke druge pasme, bodo spoznali, da so psi pasem SBT in AST bistveno bolj navezani na človeka, šolati jih je relativno lahko, saj so najbolj veseli, če so s svojim lastnikom in jim lahko ustrezajo.

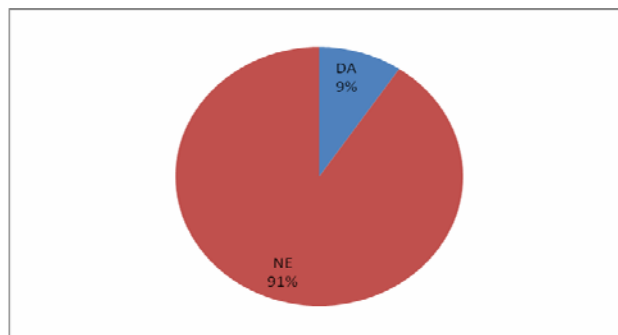
V sliki 22 je prikazano, koliko lastnikov psov pasem SBT in AST je imelo predhodne izkušnje s psi drugih pasem.

Slika 22: Izkušnje lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier s psi drugih pasem

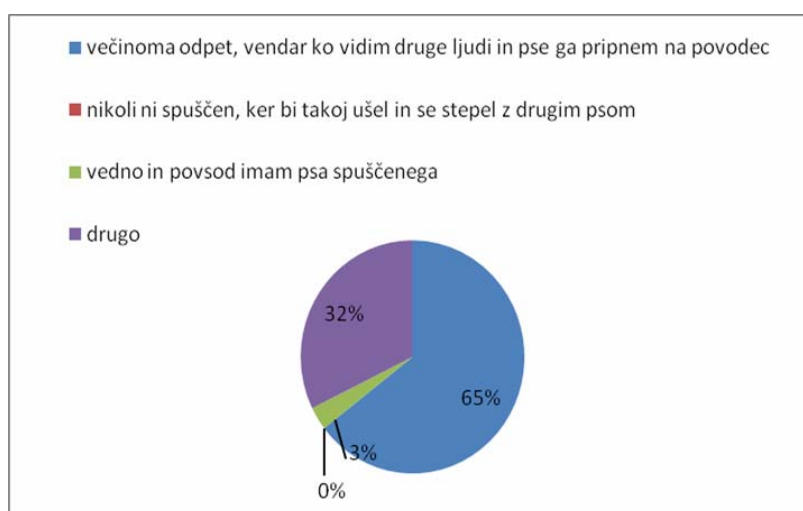
68% anketiranih je odgovorilo, da to ni njihov prvi pes, za 32% anketiranih, pa je to njihov prvi pes.

Na sliki 23 je prikazano mnenje lastnikov psov pasem SBT in AST o tem ali bi imeli še psa kakšne druge pasme. Pri večini očitno velja pregovor: »Enkrat staford, vedno staford.«

Slika 23: Pripravljenost lastnikov psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier do zamenjave pasme

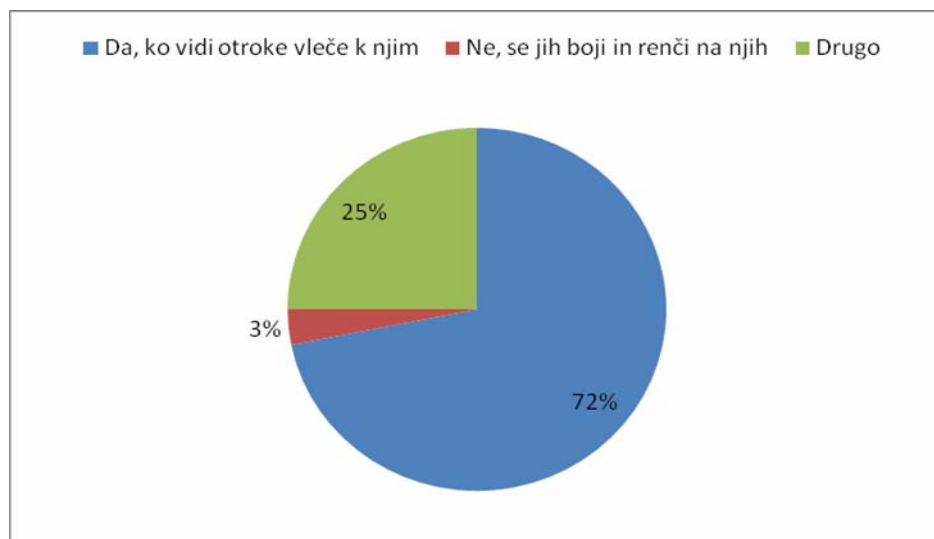
91% anketiranih ne bi nikoli v življenju zamenjalo pasme. Pritegnil jih je karakter, sama uporabnost, srčnost do ljudi in drugih živali. Pri tem se samo po sebi postavlja vprašanje koliko je pri njih, ki pse teh pasem bolje poznajo, uveljavljeno splošno mnenje, da so to nevarni pasmi. Nevarnih pasem ni. Nevarni so tisti psi, ki so že napadli kakšnega človeka ali drugo žival in imajo v registru zaznamek – nevaren pes. Vendar se ti psi niso skotili nevarni, nevarne so jih naredili njihovi lastniki, ki niso poskrbeli za socializirajo svojih psov. Vsi anketirani, so mnenja, da ti dve pasmi nista nevarni. Zato je tudi njihovo ravnanje s psom na sprehodih temu ustrezno (slika 24).

Slika 24: Sprehajanje s psom pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

65% anketiranih je odgovornih, saj spoštujejo okolico in pripnejo svojega psa, kadar niso sami s psom. 32% jih zagotavlja, da je njihov pes vedno pripet (v pasji šoli spuščen). 3% anketiranih pa ima vedno in povsod spuščena psa, ne glede na okolico. Ti lastniki so neodgovorni, saj ne spoštujejo okolice. Vsak socializiran pes, ki ima jasno postavljene meje, ne bo pokazal agresivnega vedenja do domačih ljudi. Vsi anketirani so zagotovili, da njihov pes pasme SBT ali AST nikoli ni agresivno reagiral na lastnika ali člana njegove družine. Vsi anketirani so tudi zagotovili, da lahko brez težav vzamejo psu karkoli iz gobca.

Psi pasme SBT in AST so tudi prijazni do otrok (slika 25). V Angliji jim pravijo pes dojilja – varuška. Za AST-je ni tolikokrat poudarjeno, kot pri SBT-jih, da so ljubitelji otrok.

Slika 25: Odnos psov pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

72% psov od anketiranih obožuje otroke in jih vleče k njim. 25% lastnikov je dalo različne odgovore: obožuje, toleranten, boji se jih, vendar ne renči na njih, ampak se jim umakne, do njih je vljuden, rada jih ima, jih ignorira. 3% psov, pa otrok ne mara in renči na njih. Lastnik je tukaj inpretiral, da to počne iz strahu. Samo sklepamo lahko, da je moral imeti ta pes zelo slabo izkušnjo z otroci.

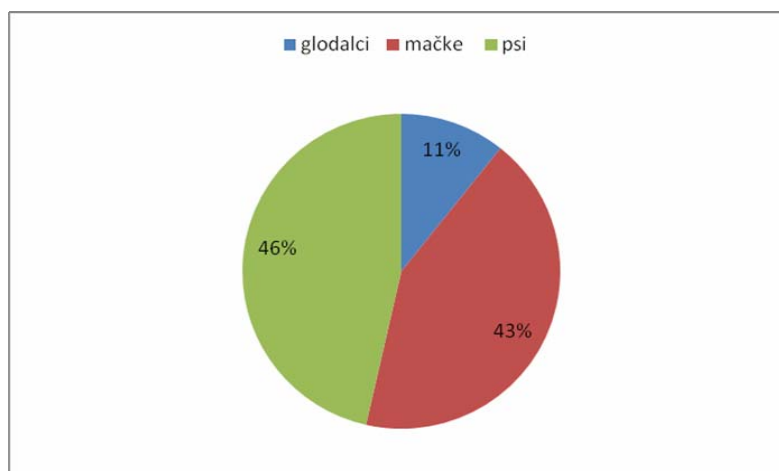
Za AST-je je značilen nagon čuvanja. V nekaterih državah jih uporabljajo pri policiji in vojski za obrambo. Pri nas je za te namene prepovedano uporabljati pse tipa bul. Pri SBT-jih nagon čuvanja ni toliko razvit, zato za pse teh pasem menijo, da niso čuvaji. Mnenje anketiranih lastnikov je prikazano na sliki 26.

Slika 26: Čuvanje teritorija pri psih pasem stafordširski bulterier in ameriški stafordširski terier

74% psov od anketiranih lastnikov, nima čuvajskega nagona in vse tujce sprejmejo kot domače. 19% lastnikov jih je odgovorilo, da njihov pes opozori domače na prihod tujca. 6% lastnikov, pa pravi, da vedno opozori in tudi verjamejo, da bi pes branil hišo.

Ob pravi socializaciji, sta obe pasmi združljivi z ostalimi živalmi. Zato tudi bivanje z ostalimi živalmi ne predstavlja problema (slika 27).

Slika 27: Sobivanje z drugimi živalmi

68% anketiranih ima poleg SBT-ja ali AST-ja tudi druge živali (46% pse, 43% mačke in 11% glodalce). Vsi anketirani so podali izjave, da nimajo njihovi psi z bivanjem z ostalimi živalmi nobenih problemov, ter da se razumejo odlično. 32% anketiranih nima poleg psa nobene druge žival.

5 SKLEPI

Raziskava na lastnikih psov SBT in AST je pokazala:

- Predstavniki obeh pasem so ob pravilni socializaciji neagresivni do svoje družine, okolice v kateri živijo in so združljivi z ostalimi živalmi.
- Glavni razlog pri anketiranih lastnikih za nakup psov pasem SBT in AST so karakterne značilnosti posamezne pasme.
- Anketirane lastnike psov pasem SBT in AST zelo moti, negativen odnos javnosti, do psov teh dveh pasem. S tovrstnim negativnim odzivom javnosti, se tudi skoraj vsakodnevno srečujejo na sprehodu.
- Večina psov anketiranih, nima težav pri spoznavanju drugih psov. V večini je za spopad med psi povzročil drug pes.

6 POVZETEK

V anketi je sodelovalo 31 lastnikov psov AST-jev in SBT-jev. Podatki iz kinološke zveze Slovenije kažejo na to, da je bilo od leta 1994 pa do danes, v Slovensko rodovno knjigo vpisanih 101 stafordširski bulterier in 426 ameriški stafordširski terier. Ni podatkov, koliko od teh psov je še živih.

Raziskava je pokazala, da se največ ljudi starih od 20-30 let odloča za nakup, 23% je družin z otroci. 64% psov je starih od 1-5 let, iz tega lahko sklepamo, da sta obe pasmi v zadnjih 5.letih pridobili na popularnosti. V anketi so v 68% sodelovali ljudje, ki imajo rodovniške pse. Najbolj pogost razlog za nakup pa je značaj psov. 55% anketiranih ima na sprehodih največ očitajočih pogledov iz strani drugih sprehajalcev. Drugače pa lastniki psov v 35% nimajo z agresivnostjo svojih psov na sprehodu nobenih težav. Vendar ko pride do nezaželenega obnašanja psov npr. agresivno obnašanje, neposlušnost, grizenje copat,... lastniki pravilno in korektno kaznujejo svoje pse. Prav tako v 58% nimajo težav pri spoznavanju drugih psov in vedno sledi igra. Problemi nastanejo le takrat ko se srečajo z dominantnimi psi. 97% anketiranih meni, da mediji pišejo nekorektno o tih dveh pasmah. Vsi se strinjajo, da sta pasmi primerni za urbano okolje, ter da to niso nevarni psi. Nihče se ni ubadal z agresivnim obnašanjem svojega psa, do domačih ljudi. Dolžnost vsakega lastnika je, da psa socializira in le v tem primeru se ne sreča z negativnim obnašanjem psa. Večina psov pasem SBT in AST biva v stanovanju. Za 32% anketiranih je to prvi pes. 72% psov obožuje otroke. 75% psov pa ne čuva svojega teritorija in vse tujce sprejme kot domače. Zato ti psi niso primerni za čuvaje. 68% psov biva tudi z drugimi živalmi. Pri obeh pasmah so ob pravi socializaciji združljivi tudi z ostalimi živalmi.

To so vsestranski psi, ki lastniku želijo ugoditi na vseh področjih. So zvesti sopotniki, ki nenehno vračajo ljubezen svojim gospodarjem.

7 VIRI

Dakić - Kića R. 1997. Gladijatori. Zemun, Dakić R.: 280 str.

Don't Bully My Breed. 2010. Pit Bulls: A History. Dont Bully My Breed.
<http://www.dontbullymybreed.org/breedhistory.php> (30. sep. 2010)

Gilmour D. 1994. The Complete Staffordshire bull terrier. Lydney, Rigpress: 160 str.

Homestead Bullhunde. Bulldog history. 2009. Homestead Bullhunde.
<http://www.homesteadbullhunde.com/bulldoghistory.php> (16. jun. 2010)

Kinologija. 2010. Wikipedia (14. jun. 2010).
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Kinologija> (30. jul. 2010)

Mednarodna kinološka zveza. 2010. Wikipedia (29. jul. 2010).
http://sl.wikipedia.org/wiki/F%C3%A9d%C3%A9ration_Cynologique_Internationale
(30. jul. 2010)

Slovenski klub za terierje. Pasma terierjev. Slovenski klub za terierje.
http://www.skt.si/index_files/pasme.htm (15. jun. 2010)

Stahlkuppe J. 2000. American Pit Bull Terriers/American Staffordshire Terriers. New York, Barron's: 111 str.

The mulberry bend. 2009. The mulberry bend (20. nov. 2009).
<http://themulberrybend.blogspot.com/2009/11/rat-pits-of-new-york.html> (17. jun. 2010)

Zgodovina o buldogu. 2008. Slovenski klub za angleške buldogle.
http://www.buldog-klub.si/slo/o_buldogu.php (15. jun. 2010)

Zidar M. Zgodovina in razvoj kinološke zveze Slovenije. 2010. Kinološka zveza Slovenije.
<http://www.kinoloska-zveza.si/sl/zveza-clanstvo/> (30. jun. 2010)

ZAHVALA

Zahvala gre mentorju prof. dr. Ivanu Štuhecju za vso strokovno pomoč, njegove nasvete, vodenje, usmerjanje, potrpljenje in požrtvovalnost pri izdelavi mojega diplomskega dela. Zahvaljujem se za vse predlagane popravke.

Hvala prof. dr. Simonu Horvatu in doc. dr. Silvesterju Žgurju za podroben strokovni pregled diplomskega dela.

Za bibliografski pregled diplomskega dela in lektoriranje angleškega izvlečka bi se rad zahvalil dr. Nataši Siard in gospe Karmeli Malinger.

Za vso pomoč pri zaključku študija in študijskih obveznosti se zahvaljujem gospe Sabini Knehtl.

Predvsem pa se ob zaključku študija zahvaljujem vsem tistim, ki so v tej diplomski nalogi pustili neopazen, a tudi neizbrisan pečat. Vsem bližnjim in prijateljem, ki so mi pri diplomski nalogi pomagali, z mano vztrajali in me spodbujali.

Hvala.

PRILOGE

Priloga A: Anketni obrazec

STAROST LASTNIKA: _____ let

SPOL LASTNIKA:

- a) moški   b) ženski

DRUŽINSKI STATUS!

- a) samski   b) družina z otroki   c) družina brez otrok   d) izvenzakonski par

SPOL PSA!

- a) pes   b) psica

STAROST PSA! _____ let

- 1) ALI IMATE RODOVNIŠKEGA ALI NERODOVNIŠKA PREDSTAVNIKA SBT ALI AST?
a) rodovniškega psa   b) nerodovniškega psa
- 2) ZAKAJ STE SE ODLOČILI ZA NAKUP NERODOVNIŠKEGA PSA?
a) cena   b) rodovnika ne rabim
c) drugo:
- 3) ZAKAJ STE SE ODLOČILI RAVNO ZA PSAMO SBT ALI AST?
a) karakter psa
b) zaradi videza psa, ker se ga vsi bojijo
c) zaradi bojne preteklosti
d) drugo:
- 4) ALI STE Z VAŠIM PSOM OBISKOVALI PASJO ŠOLO?
a) da   b) ne
- 5) ALI STE IMELI KDAJ PROBLEME NA SPREHODIH (označite tiste probleme s katerimi ste se srečali)?
a) napad vašega psa na drugega psa ali človeka
b) drugi pes je napadel vašega
c) očitajoči pogledi drugih ljudi in kakršni koli komentarji; če da potem prosim napišite kateri _____.
d) drugo: _____.
- 6) KAKO ODREAGIRATE V PRIMERU, DA VAŠ PES POKAŽE AGRESIVNO OBNAŠANJE DO DRUGEGA PSA? (več možnih odgovorov)
a) odločno zavpijem NE/FUJ in svojega psa zadržim ob sebi
b) umirjeno ga mirim, ga pobožam in rečem ne smeš početi tega

- c) bolj se bojim da bodo drugi psi napadli mojega psa
- d) tovrstnih težav nimam s svojim psom
- e) nič me ne moti če se pes zna postaviti sam zase
- f) me ne moti če renči in skače v druge pse, saj zato je bila ta pasma narejena
- g) drugo:

7) KAKO KAZNUJETE SVOJEGA PSA ČE POČNE STVARI, KI MU JIH NE DOVOLITE?

---

8) KAKO SE VAŠ PES OBNAŠA OB SPOZNAVANJU DRUGIH PSOV?

- a) vedno se umakne
- b) se naježi in renči na psa
- c) brez renčanja, naježenosti se povoha s psom in se nato tudi z njim igra
- d) brez renčanja, naježenosti napade drugega psa
- e) drugo:

9) KAKO SE VAŠ PES ALI PSICA RAZUME Z DRUGIMI PSI ALI PSICAMI?

- a) nima problemov z nobenimi
- b) ker je psica ne mara drugih psic, s samci nimamo težav
- c) ker je samec ne mara drugih samcev, s psicami nima težav
- d) odvisno, če srečamo dominantnega psa ali psico, nastopijo težave
- e) drugo:

10) ALI SE IMATE ZA ODGOVORNEGA LASTNIKA SBT/AST? ZAKAJ?

- a) da
- b) ne

11) MISLITE, DA MEDIJI KOREKTNO PIŠEJO O PASMI SBT/AST?

- a) da
- b) ne
- c) Zakaj? _____.

12) ALI MISLITE, DA LJUDJEM, KI NIMAJO SBT/AST, POZNAJO PRAVI KARAKTER TEH DVEH PASEM?

- a) ne, večinoma so mnenja, da so to nevarni psi in tudi ne želijo nič vedeti
- b) ne, vendar se najde tu pa tam nekdo, ki bi rad izvedel še kaj več
- c) da, nekaj ljudi poznam, ki so brez predsodkov in v življenju niso imeli psov teh pasem
- d) drugo: _____.

13) GLEDE NA TO DA STA TI DVE PASMI NA SEZNAMU NEVARNIH PASEM, SE VAM ZDITA PRIMERNI ZA V URBANO OKOLJE?

- a) da
- b) ne
- c) Zakaj? _____.

14) KJE BIVA VAŠ PES? (več možnih odgovorov)

- a) veriga
- b) prost v pesjaku
- c) stanovanje
- e) drugo:

15) STE IMELI PRED NAKUPOM TE PASME, ŽE PREJ KATERO KOLI PASMO IN KATERO?

- a) da
- b) ne
- c) katera pasma:

16) BI ZAMENJALI SEDAJ PASMO Z DRUGO PASMO? ZAKAJ?

a) da b) ne c) zakaj:_____.

17) IMATE SVOJEGA PSA ZA »KILLERJA« OZ. GA DOJEMATE ZA NEVARNO PASMO?

a) da b) ne c) Zakaj?_____.

18) KAKO SE SPREHAJATE S SVOJIM PSOM?

a) Večinoma ga imam odpetega, vendar ko vidim druge ljudi in pse ga pripnem na povodec.

b) Nikoli ga nimam spuščenega, ker bi takoj ušel in se stepel z drugim psom

c) vedno in povsod imam psa spuščenega, ne glede na okolico ali je kdo prisoten ali ne.

d) drugo:

19) STE OPAZILI KDAJ PRI VAŠEMU PSU AGRESIVNO OBNAŠANJE DO DOMAČIH LJUDI?

a) da b) ne

20) KO VAŠ PES JE SVOJ OBROK, ALI KOST ZA ŽVEČENJE, ALI PA KO SE IGRA Z NAJLJUBŠO IGRAČO, MU JO LAHKO VZAMETE KADARKOLI?

a) da, kadarkoli brez problema

b) da, kadarkoli, vendar tudi zarenči in pokaže zobe

c) ne, se ne upam

d) ne, pustim ga pri miru, kaj bi mu težil

e) drugo:_____.

21) ALI IMA VAŠ PES RAD OTROKE?

a) Da, ko vidi otroke vleče k njim

b) ne, se jih boji in renči na njih

c) drugo:

22) ALI MISLITE DA JE VAŠ PES ČUVAJ?

a) Da, vedno opozori če kdo pride, verjamem da bi tudi branil hišo, če bi bilo to potrebno

b) Ne, vsakega tujca sprejme tako kot nas domače

c) Drugo

23) IMATE ŠE KAKO DRUGO ŽIVAL DOMA?

a) da ; če da katero in kako se razumejo s psom

b) ne